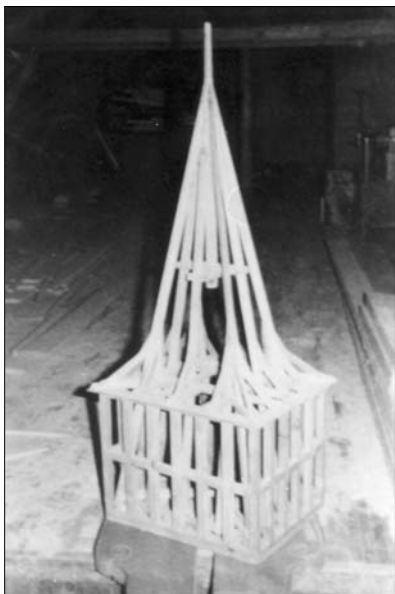

Spiret på Suldrup Kirke

Skrevet af tømrermester P. O. Pedersen, Suldrup.

Artiklen har i 1984 været bragt i Støvring lokalhistoriske Forenings medlemsblad "Hanen".

Tømrer P. O. Pedersens model af spiret

Den 4. august 1943 blev tømrerarbejdet ved opførelsen af et spir på Suldrup kirke overdraget til P. Chr. Pedersen & Søn, Suldrup, for en tilbudssum på 2.375,00 kr. i arbejdsløn. Menighedsrådet, hvor Anders Andersen var formand, købte selv alle materialer fra Hjedsbæk og Suldrup savværker.

Det var en spændende opgave for en 24-årig tømrer at gå i gang med, og det krævede en del forberedelser. Det første jeg foretog mig var at lave en model af spiret i en tiendedel størrelse, derved kunne jeg prøve, hvordan spiret kunne rejses. Dengang var det ikke muligt at få kraner til hjælp.

Den 7. august 1943 begyndte selve arbejdet. Tømret blev leveret og stablet op syd for kirkediget. Det var tørt og vellagret. Profilet, som tømrerne kalder det, blev lavet af brædder på tømmerunderlag, og herpå blev spiret snøret op, så vi kunne få størrelsen på gratherne. De var af 4" x 7" tømmer og 10 m lange - det er dem der danner de fire hjørner af spiret. Gratherne blev sammen med de fire spær, der var 5" x 6", tilpasset kongen, der var af 7" x 7" og derfor ottekantet i øverste ende. Den var 5,60 m og 0,90 m over spiret, hvor den var spidset ned til 4", fordi herpå skulle vindfløjen sidde.

Der gøres klar til at bygge spiret

Bindingsværket blev tappet sammen med forsats og trænagler. Det var af 7" x 7" fuldkartet dansk fyr og gran, for man kunne ikke fremskaffe egetømmer, som foreskrevet.

Da hugningen af spiret var overstået, blev bjælkelaget, 6" x 7", lagt 10 meter oppe på muren og forankret med svært rundjern. Rømmene, 5" x 5", blev lagt på, spigret og sikret med spidsklammer.

Der blev lavet et 10 m langt stillads i remhøjde på langs af kirkens rygning, og herpå blev hovedspærret lagt med foden mod syd og nord, samlet med kongen og boltet sammen med to hanebånd - en let stige blev sømmet på 1 m fra toppen og ned, en bloktalje blev fastgjort til kongens top, for at vi kunne hejse spærene op. På profilet var lavet tre rejselægter af 2" x 5" planker i forskellig længde. De blev boltet på siden af kongen så de kunne følge med ved rejsningen. Der blev også bundet to reb i toppen til sikring.

Vi var otte mand, og først løftede vi 1,5 m og satte en buk under spidsen, så tog vi et tag mere til 2 meters højde og en ny buk blev sat under.

Begge spærfødder var sikret mod at skride med holdhager, og yderligere et bræt var sømmet på. Min far og B. Hansen holdt hver sin spærfod på plads. Så tog seks mand fat i rejselægterne og løftede spærret fire meter mere op - man pustede lidt - og skiftede til en længere rejse-lægte, så løftedes fire meter mere opad, lægterne sikredes, og man skiftede til den sidste rejse-lægte og løftede spærret de sidste to meter op så lægtens sadling gled på plads på remmen. Derved kom spærret til at stå lodret, og man spigrede ned i remmen. Rebene fra toppen blev bundet fast i stilladset og i et træ ved kirkediget for at sikre spærret.

Derefter blev det næste spær hejst op med den talje som var anbragt i toppen. Jeg måtte kravle de ti meter op ad stigen for at spigre toppen af spærret fast til kongen. Så kom det sidste spær, og da det var spigret var første del af rejsningen sikret.

Derefter kom turen til de lange grather, hvorefter jeg kunne gå ned på hanebåndet for at tage imod de kortere skiftespær. Der blev også tid til at nyde udsigten ind imellem ophejsningen. Min far, P. Chr. Pedersen, der dette år fyldte 60, var mig en god hjælp ved rejsningen og sikringen af arbejdsgangens rolige forløb. Det var i øvrigt pudsigt at se far og Frederik Strauss i deres spidsnæsede træsko færdes på stilladset sammen med Søren Winther, Chr. Clemmensen, Bernhard Hansen, Oskar Jensen og Arne Christensen, der alle ydede en god indsats, og derved bidrog til at alt forløb planmæssigt ved rejsningen af spiret. Det vakte stor opmærksomhed på beboernes side, men det blev ikke markeret af menighedsrådet, at spiret var rejst.

I dagene derefter fortsatte vi tre mand med de mindre tænger, krydsbånd, tagstole og bindingsværket, der blev hejst op stump for stump. Stilladset blev forhøjet i takt med opstillingen og samlingen.

Derefter var Arne og jeg alene om arbejdet med skalker, udhængsbræt og selve lægningen - her blev imprægneret og påsømmet lægter så højt som vi kunne nå. Derefter blev egetagspårerne sømmet på. De var 3/4" x 4" x 20". Så flyttedes stilladset op. Dette gentoges fire gange inden vi nåede toppen.

Spiret er ved at være færdigt

Det var en kold og forblæst arbejdsplads indtil den 15. november, da blikkenslager Henricksen (60 år) travede op ad de mange stiger for at inddække kongen med bly, der gik ned over tagspårerne.

Her nedover blev fastspændt med dragbånd, en smedet sokkel på 60 cm med fire store kroge, en i hvert hjørne (beregnet til reb), derover var en massiv jernstang 1,5 m spidset for oven. Midt på sad en 25 cm kugle, og derefter kom selve vindfløjen (fanen), formet som et flag med to spidser og en stang med et lod, 25 x 35 cm. Over fanen er et smedet kors på 60 cm, alt sammen smedet af Laurids Jensen, Suldrup.

Arkitekt Ej. Packness efterså om vindfløjen var rigtig anbragt, hvorefter vi fjernede det øverste stillads, 1,5 x 2 m, for at imprægnerere spåntaget med grøn cuprinol. Dette gav et flot farvelignende kobber.

Nu gik det hurtigt nedad, og spåntaget var færdigt ca. 20. november. Imens havde murer Niels Nørlem lavet murerarbejdet ved bindingsværket. Der kom mange tilskuere. En dag kom der fire tyske soldater op til os. De var håndværkere, forklarede de og beundrede vort arbejde. Vi fik også klokkestolen lavet og den gamle klokke hængt op, og vi kunne ikke dy os for at slå et par slag med plejlen for at markere, hvor langt vi var nået med et uhyre interessant og sjældent tømmerarbejde.

Det var samtidig en stor tilfredsstillelse for mig og medarbejderne, at det os betroede arbejde var lykkedes. Foruden det nævnte arbejde lavede vi også tømmerarbejdet ved våbenhuset. Kirkeskibets tagværk, bjælkelag, lofter og trappe blev udført N. E. Lynnerup, Suldrup. Murerarbejdet udførtes af Niels Nørlem og hans medhjælpere, Frederick Strauss, Henrik Høeg, Nielsen, Lars K. Sørensen, Søren Winther, Oscar Jensen, Peter Nielsen, Karl Christensen, Chr. Clemmensen og Regnar Hermansen.

Den 27. november 1943 blev bindingsværket tjæret og murværket pudset, således at man efterhånden fjernede stilladset. Tegltaget blev lagt op, så man kunne arbejde inden døre. Her blev der gravet ud for varmerum. Under dette fandt man mange skeletdele og kistehanker fra den gang det var skik at begrave inde i kirken.

Der blev lagt gulv og opstillet to stolerader, som vi måtte lave i forskellige længder på værkstedet, fordi, at kirkerummet var bredere i den ene ende end i den anden. Alle døre og vinduer blev udført af P. Chr. Pedersen & Søn, Suldrup efter arkitektens tegninger. Beslaget samt altergitret blev smedet af Laurits Jensen, Suldrup.

Malerarbejdet udførtes af M. Kragelund og Chr. Andersen samt kirkemaler J. Th. Madsen. J. Th. Madsen ledede også opstillingen og lavede reparationen på alteret, altertavlen og prædikestolen, som var fra den gamle Buderupholm kirke.

Til at bære prædikestolen tilhuggede jeg en ottekantet egesøjle af en mølleaksel fra Hyldals mølle. Denne mølleaksel var af de seks ege, som man i 1750 fældede i Karuplund ved Aarestrup. Den blev købt af Chr. Simonsen, Hyldals mølle for 1 rigsdaler og 2 skilling, og har siden det i det store vandhjul indtil det brød sammen i 1944.

Herover ses stoleraderne. De var fra Budolfi kirke sammen med det smukke orgelparti mod vest. Mod nord det gamle alterbillede, døbefønd, alter og prædikestol - med den gamle lyd-himmel mod øst, dannes sammen med bjælkeloftet et smukt kirkerum.

Den 14. maj 1944 blev kirken genindviet til glæde for alle, der havde bidraget dertil. Hermed havde Suldrup et nyt vartegn, der kunne ses viden.

Som en tilføjelse til P. O. Pedersens fortælling vises nogle ældre billeder af Suldrup Kirke

Suldrup Kirke kort før ombygningen

Suldrup Kirke ca. 1920

Suldrup Kirke inde ca. 1920